

Utanlandske treslag - viktig for kysten

Stjørdal, 12.06.2018

Lars Slåttå

Utanlandske treslag

- **Historia**
- **Areal og produksjon**
- **Behovet for ulike treslag**
- **Konsekvensane**
- **Kva nå?**

Historia - skogreisinga

- Skogreisinga var villa av det offentlege
- Urbane personar, gjerne høgt på rangstien tok tak
- Det blei laga planar for omfang og gjennomføring
- Det blei skapt «granglede»

Historia - skogreisinga 2

- FoU var sentral del av gjennomføringa
 - Også val av treslag, store ressursar lagt ned i utveljingsarbeidet
- Offisiell politikk å bruka dei aktuelle treslaga
- «Aldri» diskusjon om opphavet til treslaga
- Fokus på kvalitet og produksjonsevne mv.

Frå årsmeldinga 1935 Rogaland skogselskap

16 ulike treslag for sal

I styret sat ein:

- Konsul
- Kaptein
- Kjøpmann
- Lensmann
- Gardbrukar

VALG AV TRESLAG

Omtrent all noenlunde tørr jord kan tilplantes med skog. Treslagenes krav til jordbunnens godhet, beliggenhet m. v. er dog meget forskjellige. Valg av riktig treslag blir derfor av særlig stor betydning. Intet treslag liker sur vannsyk jord. Jord med lyngskjøld (helann) passer for furuslet.

Hvad de enkelte treslag angår skal nevnes:

BUSKFURU og **BERGFURU** er meget nøsomme og hårdføre, de er sterkt jordforbedrende. Buskfuru er *stærstammet*, bergfuru *ruststammet*. Begge gir godt brensel, staur og påler, bergfuru også mindre tommer. Planter hvor jordbunns- og værforhold er ugunstige, f. eks. på grunnlendte og utsatte høide-drag og ule ved havet. Planter ellers i rådvil blanding med andre treslag hvor det gjelder å lune og forbedre jorden for disse.

NORSK FURU vil ha dyp jord. Den blir et stort tre, gir utmerket bygningvirke m. m. Den passer godt på lyngmark og på sandmoer. På mer utsatte steder kan den blandes med busk- eller bergfuru. Den krever meget lys.

KVITORAN er meget *hårdfør* og forholdsvist nøsomm. Trives på frisk jord like ut mot havet. Anvendes helst på mer værhårde steder og til læplantning. Den blir ikke særlig gammel, men gir brukbart tommer.

NORSK GRAN er mindre stormsterk, bør ikke plantes på særlig utsatte steder. Den og andre gran- og edelgranarter setter store krav til jordbunnens godhet, de vokser hurtig, men tar det med ro i de første år. Det er norsk gran som fortrinnsvis bør plantes i våre fjordbygder og ellers hvor jordbunnen er god. Granen er skygetålende og kan derfor trygt plantes inn under annen skog, når denne ikke er altfor tett. Den gir stort godt tommer med en meget allsidig anvendelse.

SITKAGRAN vokser hurtig, er stormsterk og er et utpreget *lysttre*. Den må ha noget mer lys enn norsk gran, men stiller de samme krav til jordbunnen. Det er et utmerket *tommertre*.

BLAGRAN er *hårdfør*, vil ha god jord. Kan helst plantes i høiere-liggende strøk. Meget brukt som prydtre.

EDELORAN stiller omtrent samme krav til jordbunn og klima som norsk gran, den er skygetålende og stormsterk. Vokser hurtig og blir stor. Er sterk mot råte og gir godt tommer.

DOUGLASI er *hurtigvoksende*. Krever god jord og meget lys. Passer best i fjordbyggene og indre deler av fylket. Blir meget stor og gir tommer av like god kvalitet som beste furu.

LERK er *hurtigvoksende*, krever dyp god jord og meget lys. Er stormsterk, men blir penest på lune steder. Gir hurtig tommer og av bedre kvalitet enn furu. Lerk må plantes ut tidligst mulig om våren, eller helst om høsten der våren kommer sent. Anbefales plantet i indre dele av fylket.

ALM, ASK, BOK og **EIK** er alle meget verdifulle treslag, de krever god dyp og frisk jord og trives best i varme sydheidninger. Riktig behandlet gir de førsteklassens emningsvirke og annet *gagnvirke*. Planter helst gruppevis innimellom annen skog.

BJØRK og **ØR** trives praktisk talt overalt. Bjørk er *nøsomm* og *hårdfør*. Ør krever noe bedre jord med frisk fuktighet. Den er sterkt jordforbedrende. Innblandet i barskogen fremmer lauvtrærne dennes vekst og trives. Lauvtrær er utmerket til brødbæiter.

Til **HEKKPLANTNING** anbefales edelgranartene, norsk gran og særlig sitkagran, samt på værhårde steder kvitgran. Av lauvtrærne albirke ert, hagtorn, hyll og gullregn.

Til **LÆPLANTNING** anbefales busk- og bergfuru, kvitgran, sitkagran og av lauvtrær hyll, seljepil, rogn, asal, måve, poppel og lønn.

Ved valg av treslag for planting av større arealer bør Skogselskapet rådsøkes. All slik assistanse er gratis.

Historia - skogreisinga 2

- FoU var sentral del av gjennomføringa
 - Også val av treslag, store ressursar lagt ned i utveljingsarbeidet
- Offisiell politikk å bruka dei aktuelle treslaga
- «Aldri» diskusjon om opphavet til treslaga
- Fokus på kvalitet og produksjonsevne mv.

Den nære historia

- 2012 – forskrift om søknad for bruk av utanlandske treslag
- 2017 – nær 100 % avslag og lite søknader
- 26.02.18 – KLD vil ha utgreia eit forbod mot bruk av utanlandske treslag
- 17.04.18 – Elvestuen på NRK TV: vanleg gran kan ikkje plantast nord for Saltfjellet eller på Vestlandet ([Avkrefta?](#))
- 2018 – forhandlingar om norsk FSC

Areal og produksjon

- 800 000 daa utanlandske treslag, dvs. 0,6 % av skogdekt areal
- 85 000 0000 daa i Europa
- 20 % av kulturskogarealet i Nord-Noreg; 15 % på Vestlandet
- Høg tilvekst på desse treslaga gjer
 - Den relative verdiskapinga høgare
 - Karbonbindinga blir også høgare
 - Treslaga blir meir arealeffektive

Areal og produksjon

Utanlandske treslag brukast for å utnytta produksjonsevna i eit variert og fragmentert landskap med ulike kvalitetar

- Store vekslingar i klimatiske utfordringar
- Store vekslingar i terreng og jordsmonn
- Jamt over svært høg produksjonsevne

Areal og produksjon

Ved bruk av treslag godt tilpassa veksestaden får samfunnet:

- Høgast kvalitetsproduksjon av tømmer
- Høgast karbonbinding og –lagring
- Kvalitetsproduksjon også på areal der norske treslag ikkje fungerer
 - Spesielt interessant ved klimaskogetablering
- Nødvendig tilpassing til klimaendringane

Konsekvensar ved forbod

- > 85 % av hogsten er i dag granarter – trass i lite hogstmoden gran
- Ca. 20 % er sitkagran og lutzgran

Kystskogmeldinga 2015 – basert på bruk av ulike treslag

- Klimamålet kan ikkje oppfyllest
- Verdiskapingsmålet kan ikkje oppfyllest
- Sosialpsykologiske konsekvensar?
 - Langs kysten er ofte gran gran
 - Hetsen mot sitkagran er blitt «granhets»
 - Ikkje undervurder haldningar!

Kva nå?

Ei vidareføring av eit verdiskapande og karbonbindande kystskogbruk

- Er avhengig av dei beste treslaga - no som før
- Ei samla skognæring må stå bak dette kravet
- Berre nye politiske vedtak kan sikra framtida

